23 Δεκεμβρίου 2025

Οι Άγιοι Δέκα της Κρήτης· φιλονικούσαν ποιος θα πάρει πρώτος το στεφάνι του μαρτυρίου!

Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Συναξαριακές Μορφές

Θαυμαστή και αξιέπαινος είναι η περιβόητος Κρήτη, και δια το κάλλος της, και δια

το μέγεθος, δια τα τείχη και λιμένα της, και δια την κράσιν και υγείαν του καιρού, και ευθηνίαν και πλουσιότητα των καρπών της· αλλ’ εγώ θέλω διηγηθή την αληθινήν της αξίαν και ωραιότητα, τον χορόν λέγω των θείων Μαρτύρων, τους δέκα του Χριστού στεφανίτας· οι οποίοι από αυτήν εγεννήθησαν, και εις αυτήν υπέρ Χριστού γενναίως έμαρτύρησαν, καθώς θέλει να φανερώση ο λόγος.

Βασιλεύοντος εις την Ρώμην του ασεβεστάτου Δεκίου, τω 250 έτη, κατέστησεν Ανθύπατον εις την Κρήτην άλλον τινά Δέκιον ομώνυμόν του, και ομότροπον, ο οποίος ευθύς όπου έφθασεν εις την Κρήτην, ήρχισε να βασανίζη ανηλεώς και πολυτρόπως τους χριστιανούς, είτα και πικρώς να τους θανατώνη· εζητούντο λοιπόν, και ευρίσκοντο πάντες, και προς αυτόν εφέροντο μαζύ με τους οποίους ήτο και ο ιερός ούτος χορός οι οποίοι ήσαν από διαφόρους χώρας τής Κρήτης, από μεν την Μητρόπολιν Γορτύνην ήσαν πέντε, ο Θεόδουλος, ο Σατορνίνος, ο Εύπορος, ο Γελάσιος και ο Ευνικιανός· από δε την Κνωσόν ήτο ο Ζωτικός, από τόν λιμένα του Πανόρμου ήτο οΑγαθόπους, από την Κυδωνίαν, ο Βασιλείδης, και από το Ηράκλειον ο Ευάρεστος και ο Μόμπιος, έσπευδον όμως άπαντες να φθάσουν εις μίαν πόλιν την ουράνιον.

Ούτοι ευθύς, όπου επαραστάθησαν εις τον ηγεμόνα, έδειξαν πάσαν γενναιότητα και ανδρείαν, και εις λόγους και εις έργα ανδρείως και αφόβως, πάσαν βάσανον και τιμωρίαν υπομείναντες· τριάκοντα ημέρας μαστιζόμενοι, στρεβλούμενοι, κατά γής συρόμενοι, λιθοβολούμενοι, εμπτυόμενοι και καταφρονούμενοι.

Αλλά ταύτα μεν ήσαν εις εκείνους ως προγυμνάσματα των μετέπειτα μεγαλειτέρων βασάνων. Διότι καθήσας τη εικοστή του παρόντος μηνός ο δικαστής εις το κριτήριον έφερε τους Μάρτυρας, και βλέπων αυτούς αγρίως και φονικώς, είπε «τίς η τοσαύτη σας αγνωσία, και ούτε με την πολυκαιρίαν, ούτε με

τας νουθεσίας εμαθετε το συμφέρον σας ; όμως θύσατε χωρίς βίαν, ειδεμή θέλετε εννοήση εις όλίγον, τί θέλει σάς προξενήση η απείθειά σας » προς ταύτα οι Μάρτυρες απεκρίναντο· «και ημείς ω άρχων, και με πολλά λόγια και έργα, και με την πολυκαιρίαν εδείξαμεν την γνώμην μας πως ούτε τοις θεοίς σου θέλομεν θυσιάση, ούτε άλλο τίποτε θέλει μας καταπείση ποτέ εις αυτό, ούτε θέλομεν δειλιάση εις τας βασάνους σου αλλά θέλομεν σε ευχαριστεί περισσότερον όσον μας βασανίσης πικρότερα.» Ο άρχων είπεν, «έως ότου εγώ είμαι, και η δύναμις των μεγάλων θεών, τους οποίους σεις αναίσχυντα καταφρονείτε, και δεν εντρέπεσθε ούτε τους παρεστώτας, πολλούς τε και σοφούς όντας, οποίοι προσκυνούσι και λατρεύουσι πρώτον μεν τον Δία, έπειτα την Ήραν τε και Ρέαν, και τους λοιπούς. Δεν θέλω σας αφήση βασανίζωντας, έως όπου να σβέσω την αυθάδειάν σας, δια να φοβηθούν και άλλοι, αν τύχουν ως και σάς απειθείς· διότι όσα επάθατε έως τώρα, ήσαν μόνον σκιαί κολάσεων.»

Πρός ταύτα πάλιν οι Μάρτυρες είπον,« ω άρχων, περί μεν του Διός, και της μητρός των της Ρέας μη μας λέγης τίποτε. Διότι ημείς τους ηξεύρομεν, καθώς το ηκούσαμεν από τους προτήτερούς μας, και το γένος του Διός, και την τύχην και τον τόπον· τον δε τάφον του αν θέλης να σου τον δείξωμεν, διότι και αυτός ο Ζεύς κρητικός ήτο, και έγεινε τύραννος εις τα χωρία· τόσον δε ήτο άσελγής, ώστε όπου όχι μόνον με γυναίκας, αλλά και με άρρενας τας ασχημίας του έκαμνε συχνά και ακαταπαύστως, γόης και πανούργος ων· δια τούτο και τινές ομοιοπαθείς μιμούμένοι τας κακίας του, (διότι το κακόν πολύ εύκόλως το μιμούνται,) τον εκήρυξαν θεόν, και του έκτισαν ναούς και θυσιάζουσι, δια να φαίνωνται πως μιμούνται θεΐκά έργα να μη εντρέπωνται.»

Ταύτα λέγοντος του θείου χορού εκείνου, πολύ εθυμώθη και ο ηγεμών και όλος ο λαός, και ώρμησαν να τους ξεσχίσουν με τας χείρας των ο Δέκιος όμως τους εμπόδισε δια να τους δώση πικρότερον θάνατον. Ευθύς λοιπόν εβασανίζοντο με

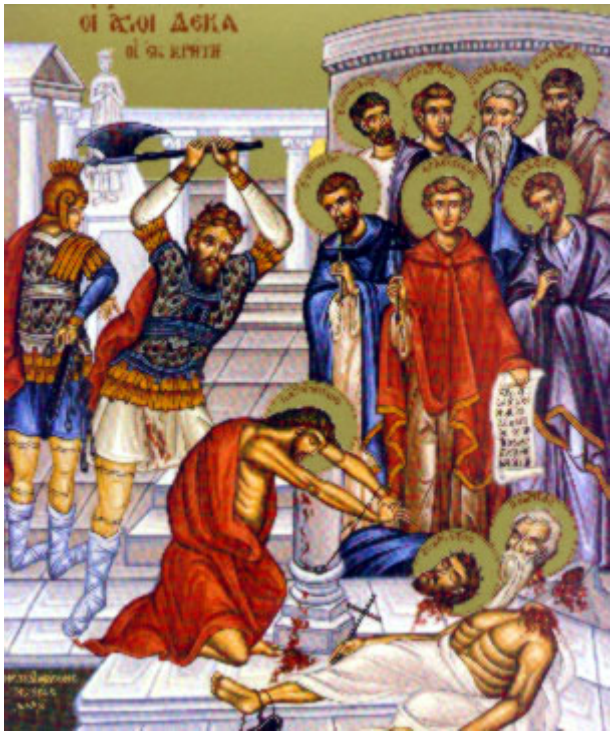
διαφόρους βασάνους και πολυτρόπους, και ο μεν είς κρεμασθείς εξεσχίζετο με σιδηρά ονύχια και αι σάρκες του έπιπτον εις την γήν. Άλλου δε με ξύλα και λίθους οξείς συνετρίβοντο τα πλευρά του ομού με τα κόκκαλα. Άλλοι δε με βάρος μολύβδου, και άλλοι άλλως τυπτόμενοι και μαστιζόμενοι οδυνηρώς, γενναίως καο χαίροντες υπέφερον τας πληγάς. Και βλέποντες την πολλήν των υπομονήν και ανδρείαν, πολλοί εστερεούντο εις την πίστιν και ευσέβειαν περισσότερον. Άλλοι πάλιν ασεβείς, χαιρέκακοι και άσπλαγχνοι εχαίροντο πώς ετιμωρούντοι οι Άγιοι, και επαρακινούσαν τον κριτήν και τους δημίους εις περισσότερον θυμόν· εβόα δε και ο κήρυξ, «λυπηθήτε την ζωήν σας, καταπεισθήτε εις τους ςξουσιαστάς, θύσατε τοις θεοίς.» Οι Μάρτυρες όμως, και εις τόσα δεινά όντες, ανίκητοι ήσαν, και όλοι των με μίαν φωνήν εβόησαν· «χριστιανοί είμεθα, Χριστού θυσία, Χριστού σφάγια, αν και μυρίας φοράς ήθελε κάμη χρεία να θανατωθώμεν, προθύμως αποθνήσκομεν»

Ο πρόθυμος λοιπόν υπηρέτης του σατανά Δέκιος, βλέπων το αμετάθετον της γνώμης των Μαρτύρων, και ανίκητον προσέταξε να τους αποκεφαλίσουν. ‘Εφερον λοιπόν τους Μάρτυρας εις τόπον Αλώνιον λεγόμενον, πλησίον της πόλεως, φθάσαντες δε οι Άγιοι εφιλονείκουν ποίος να θανατωθή πρώτος, δια να λάβη και πρώτος τον στέφανον. Έπαυσε δε την φιλονεικίαν ταύτην είς εξ αυτών Θεόδουλος ονόματι, λέγων ότι ο έσχατος είναι πρώτος καί τιμιώτερος, έστω και να μη φοβηθή βλέπων τον θάνατον των προτέρων. ‘Ηρεσεν εις όλους ο λόγος και πρώτον μεν έκαμαν κοινήν προσευχήν, λέγοντες. «Ευλογητός εί Κύριε, ός ουκ έδωκας ημάς εις θύραν τοις οδούσιν αυτών, » και τα επίλοιπα του Ψαλμού· έπειτα

πηγαίνοντες έκαστος εις τον τόπον, έλεγον· «σπλαγχνίσου, Κύριε, τους δούλους σου, και δέξαι το αίμα ημών, και υπέρ των ήμετέρων, υπέρ πατρίδος δια να ελευθερωθή από το σκότος της αγνωσίας, και να ιδή Σέ το αΐδιον φως αιώνιε Βασιλεύ.»

Ούτω έκαστος προσευξάμενοι, έκοψαν τας ιεράς και καλλινίκους αύτών κεφαλάς. Αναχωρησάντων δε των δημίων,τινές από τους ευσεβείς, λαβόντες τα ιερά λείψανα, τα ενταφίασαν τιμίως. Υστερον δε όταν η ευσέβεια επλήθυνε σχεδόν εις όλην την οικουμένην, εστάλη Παύλος ο αγιώτατος πατριάρχης, λαβών και άλλους εγκρίτους άνδρας από τα βασίλεια· φθάνων λοιπόν εις την Κρήτην, και πηγαίνων εις τον τόπον και αναχώσαντες τον τάφον των αγίων, ηύρε τα λείψανα ως ζώντα ένδροσα και ανθηρά (ω της δυνάμεώς σου Χριστέ Βασιλεύ!) και λαβών αυτά τα έφερον ες την Βασιλίδα των πόλεων και τα ενταφίασαν εκεί, όπου είναι και τα ιερά και μαρτυρικά λείψανα των Νηπίων, κοινοί σωτήρες και φύλακες άγρυπνοι όντες εις όλα τα λυπηρά. Ων τας πρεσβείαις τύχοιμεν των αιωνίων αγαθών, εν Χριστώ Ιησού τω Κυρίω ημών, ώ η δόξα και το κράτος εις τους αιώνας των αιώνων. Αμήν.

Απολυτίκιο.

Ήχος γ΄. Την ωραιότητα.

Κρήτης τα εύοσμα άνθη τιμήσωμεν, τα διαπνέοντα, οσμήν την ένθεον, Θεόδουλον και Ζωτικόν, Γελάσιον, Σατορνίνον, Εύπορον, Ευάρεστον, Αγαθόποδα, Πόμπιον, Ευνικιανόν ομού, Βασιλειάδην τε ένδοξον, βοώντες προς αυτούς ομοφρόνως· χαίρε Δεκάς η των μαρτύρων.

Κοντάκιον.

Ήχος δ΄. Επεφάνης σήμερον.

Εωσφόρος έλαμψεν, η των Μαρτύρων, σεβασμία άθλησις, προκαταυγάζουσα ημίν, τον εν Σπηλαίω τικτόμενον, ον η Παρθένος, ασπόρως εκύησεν.

Πηγή: *http://www.imka.gr/synaksarion/krites-agioi/krites-agioi52.html*

Επεξεργασία: *Διακόνημα*